

Jaarstukken 2017

Versie: 8.0.0.0.0.0

Werk en Inkomen

<i>Programmanummer</i>	10
<i>Commissie</i>	Werk en Middelen
<i>Portefeuille(s)</i>	Werk en inkomen, Wijken en Financiën

De missie van het programma Werk en Inkomen luidt:

"De gemeente Leiden stimuleert haar inwoners om door werk zelfstandig in het bestaan te voorzien, bevordert maatschappelijke participatie en biedt waar nodig een financieel vangnet."

Ontwikkelingen in 2017

Ontwikkeling aantal uitkeringen

Op 31 december 2017 werden in Leiden 3311 bijstandsuitkeringen verstrekt. Eind 2016 was dat aantal 3338. De piek van het aantal uitkeringen in 2017 was 3453. Met de daling in de tweede helft van 2017 kwam eindelijk een einde aan een periode van bijna tien jaar waarin het aantal uitkeringen alleen maar steeg. In de periode 2008 - 2014 was de oorzaak de financiële en economische crisis. Daarna trad in 2015 de Participatiewet in werking. De afsluiting van de toegang tot Wajong (voor mensen met arbeidsmogelijkheden) en WSW leidde tot meer bijstandsuitkeringen. Ook de verhoogde instroom van vluchtelingen in 2015 en 2016 is een belangrijke oorzaak van de stijging geweest. Tenslotte leidt ook de verhoging van de AOW-leeftijd tot meer bijstandsgerechtigden.

Nu het economisch goed gaat, zien we de instroom dalen. Ook het aantal Leidse niet werkende werkzoekenden (personen van 15 tot 74 jaar die als werkzoekend zijn ingeschreven bij het UWV) daalde, van 6350 in december 2016 naar 4712 in december 2017.

Uit de nieuwe instroom vindt de grootste uitstroom naar werk plaats. Door de dalende instroom neemt ook de uitstroom af, maar per saldo daalde het bestand. De uitstroom naar werk van mensen, die al langer in de uitkering zitten, is laag. Zij profiteren niet van de economische hoogconjunctuur. Maar ook de afstand tot de arbeidsmarkt van mensen die nieuw in de bijstand instromen is veranderd; het betreft steeds meer een instroom van mensen met complexe problematiek en jongeren met beperkingen (voorheen de Wajong doelgroep). Dit zijn jongeren die aangewezen zijn op een garantiebaan of dagbesteding.

In de loop van 2017 nam het College extra maatregelen (BW 17.0273) om de uitkeringsafhankelijkheid te verminderen. Actief beleid op dit punt is ook een voorwaarde om in aanmerking te komen voor de vangnet regeling, de extra bijdrage waar de gemeente aanspraak op maakt bij een tekort op het uitkeringenbudget, dat door het Rijk wordt verstrekt. In 2017 was het tekort ten opzichte van het rijksbudget € 4,9 miljoen. Net als voor 2016 zal de gemeente ook voor 2017 een beroep op deze regeling doen. De vangnetregeling, die pas in 2018 kan worden aangevraagd, bedraagt € 1,25 miljoen voor Leiden. Bij de aanvraag wordt o.a. een analyse van de oorzaken opgenomen.

Het College heeft onderstaande maatregelen genomen om het tekort terug te dringen:

- Bestrijden van adresgerelateerde fraude,
- Versterken van de nalevingsbereidheid van gemaakte afspraken door per 3 maanden contact te laten plaatsvinden tussen klantmanager en klant,

- Afleggen van huisbezoeken aan klanten die op de laagste twee treden van de participatieladder staan, met als doel hen te activeren (project DOOR),
- Strenger zijn aan poort,
- Voortzetten sluitende aanpak voor jongeren tot 27 jaar (project JA),
- Stringent(er) toepassen van maatregelen bij niet voldoen aan re-integratieverplichtingen,
- Uitbreiden van de formatie klantmanagers en medewerkers fraudepreventie,
- Meer inzetten op parttime werk,
- Stimuleren van parttime ondernemerschap,
- Niet-uitkeringsgerechtigde ondernemers die een beroep doen op bijzondere bijstand of minimabeleid worden ondersteund om te voorkomen dat hun bedrijf failliet gaat,
- Snelle(re) integratie van statushouders door de 24x24 aanpak (project JAS),
- Inzetten van taalaanbod voor laaggeletterden met als doel uitstroom naar de arbeidsmarkt mogelijk te maken dan wel te bevorderen (Project JAS-Plus),
- Omklappen van stages voor Pro/VSO leerlingen naar een garantiebaan,
- Aanbieden van Stage Nieuwe Stijl voor afgestudeerde hoger opgeleide jongeren tot 29 jaar,
- Bevorderen vakmanschap van klantmanagers,
- Uitvoeren pilot jongeren en schulden (Debt to no debt),
- Maximaal benutten van de beschikbare ESF-subsidieregelingen,
- Samenwerken DZB/RL-Leiden met uitzendbureau (Leidse Kracht powered by Randstad),
- Het regionaal aanpassen van de re-integratieverordening (harmoniseren en aanbod vergroten van re-integratiemogelijkheden),
- Inzetten op betere en meer intensieve werkgeverscontacten,
- Bezien in hoeverre er mogelijk onrecht bijstand wordt verleend aan arbeidsmigranten die met een tijdelijk doel naar Nederland zijn gekomen en niet hun hoofdverblijf in Nederland hebben,
- Innoveren van het re-integratie-aanbod.

De Re-integratieverordening 2017 is in oktober in de Raad vastgesteld. Doelstelling was naast actualisering in verband met wijzigingen in de Participatiewet invulling te geven aan de harmonisering van de re-integratie-instrumenten in de Arbeidsmarktregio Holland Rijnland.

Ontwikkeling projecten JA

De doelgerichte aanpak van project JA is in 2017 ingezet voor andere doelgroepen, o.a. statushouders (project JAS). Project JAS is erop gericht om statushouders economische zelfstandigheid en een zelfstandige positie in de samenleving te laten bereiken. Zij worden begeleid naar school of werk. De Leidse aanpak om statushouders met een bijstandsuitkering intensief te begeleiden is ontstaan vanuit ervaringen met deze doelgroep tijdens eerdere vluchtelingencrisis de afgelopen 30 jaar.

In 2017 zijn de activiteiten en trainingen, de geschreven en ongeschreven principes die onder de Leidse aanpak liggen, besproken en vastgelegd.

Voor het educatieve programma Leidse inburgering wordt tot november 2019 ook gebruik gemaakt van Europese subsidie (AMIF).

Ontwikkelingen bij het Rijk

Er zijn in 2017 relatief weinig initiatieven of maatregelen van de Rijksoverheid geweest met gevolgen voor het programma Werk en Inkomen. Per 1 januari 2017 zijn wijzigingen in de Participatiewet in werking getreden die belemmeringen om in de doelgroep banenafpraak te worden opgenomen moesten wegnemen. Daarnaast is het aanbieden van beschut werk, net zoals voor iedere gemeente, een jaarlijks vast te stellen minimum aantal werkplekken, verplicht geworden. Een laatste maatregel van het vorige kabinet was de invoering van de Participatieverklaring per 1 oktober 2017.

Circa 75% van de gemeenten, waaronder Leiden, kwamen niet uit met het rijksbudget (BUIG) waaruit de bijstandsuitkeringen worden bekostigd en kampten met forse tekorten. Het Ministerie van SZW werkte aan de doorontwikkeling van het verdeelmodel bijstandsuitkeringen 2018. Dit heeft in 2017 nog niet geleid tot aanpassingen.

Omdat de kabinetsformatie lang duurde hadden de afspraken in het regeerakkoord nog geen gevolgen voor het gemeentelijk beleid. Voor het programma Werk en Inkomen staan in het Regeerakkoord voornemens over de vervanging van loonkostensubsidie door loondispensatie en een andere aanpak van de inburgering van nieuwkomers.

Ontwikkelingen Minimabeleid

De toename van het beroep op het minimabeleid wordt gezien als een succes omdat hiermee een wens, het terugdringen van niet-gebruik, is gerealiseerd maar het leidde wel tot fors hogere kosten. Deze ontwikkelingen roept de vraag op of het minimabeleid in deze vorm toekomstbestendig is. Daarbij is ook de vraag aan de orde of de gemeente Leiden met haar beleid daadwerkelijk bereikt dat er meer mensen meedoen. De mogelijkheden van een ander, goedkoper én effectiever minimabeleid worden onderzocht. Extra aandacht moet worden besteed aan de toenemende kosten van bewindvoering.

Ontwikkelingen Schuldhulpverlening

Op het beleidsonderdeel Schuldhulpverlening is een daling van het bestand te melden mede door actievere inzet op het dossier. Er is een daling van de instroom. Het nieuwe Beleidsplan Schuldhulpverlening 'Preventief, laagdrempelig, maatwerk en integraal' (RV 17.0040) is door de gemeenteraad vastgesteld. Dit beleidsplan bevat meer maatwerk, laagdrempelige toegang tot schuldhulpverlening en er is meer aandacht voor kwetsbare groepen.

In 2017 is gestart met de pilot *Debt? to no Debt!* In deze pilot wordt geëxperimenteerd met nieuwe vormen van schuldhulpverlening voor jongeren. De betrokken partijen – waaronder Stadsbank, ExposeYour en enkele schuldeisers - ervaren de samenwerking als positief, zo blijkt uit de tussenevaluatie die uw raad heeft mogen ontvangen.

Ook is het Preventieplan geëvalueerd en herzien. Er wordt nog meer ingezet op het voorkomen van (verergering van) schuldenproblematiek. In het kader van preventie wordt samengewerkt met het UWV: WW-gerechtigden krijgen een financiële check om zich voor te bereiden op de veranderende financiële situatie. Een belangrijk speerpunt in het Preventieplan is ook vroegsignalering van betalingsachterstanden.

Er is in 2017 een pilot vroegsignalering uitgevoerd. Woningcorporaties gaven huurachterstanden door aan het *Snelle Hulp bij Schulden* team dat op huisbezoek ging. Op basis van de evaluatie daarvan, is besloten door te gaan met vroegsignaleren en de aanpak te verbreden. Dat betekent dat in *alle* Leidse wijken vroegsignalering zal plaatsvinden en dat ook signalen van onder meer energiebedrijven, zorgverzekeraars en SVB worden opgepakt.

In het *Snelle hulp bij Schulden* team werken medewerkers van de Stadsbank en de SWT's samen. Hierdoor is er uitwisseling van kennis en ervaring en verbetert de (warmer) overdracht van cliënten. Bij een aantal wijkteams verzorgt de Stadsbank daarnaast inloopsprekuren.

Cliënten hebben een vast aanspreekpunt bij de Stadsbank én kunnen gekoppeld worden aan een Schuldhulpmaatje. Digitale dienstverlening stelt burgers en cliënten in staat om zelf (eventueel met hulp van familie, vrienden, vrijwilligers of professionals) antwoorden te vinden op hun financiële hulpvragen. Dit is verder uitgewerkt in het eerder genoemde Preventieplan.

Sinds 1 mei 2017 verstrekt de Stadsbank geen sociale leningen meer. Bijstandsgerechtigden kunnen nog wel leenbijstand aanvragen bij Werk en Inkomen. Overige inwoners worden doorverwezen naar de kredietbank Nederland.

Beleidssterrein 10A Arbeidsparticipatie

Doelen en prestaties bij 10A Arbeidsparticipatie

Doel	Prestatie	
10A1 Leidenaren hebben werk en zijn daardoor minder uitkeringsafhankelijk	10A1.1 Inzetten re-integratie en participatievoorzieningen	✓
	10A1.2 Aanbieden volwasseneneducatie	✓
	10A1.3 Inzetten project Jongeren op de Arbeidsmarkt (Project JA)	✓
10A2 Mensen met loonwaarde onder het wettelijk minimumloon werken zo regulier mogelijk	10A2.1 Inzetten sociale werkvoorziening	✓
	10A2.2 Inzetten beschut werk	⚡
	10A2.3 Inzetten loonkostensubsidie	⚡

Toelichting bij de prestatieverantwoording:

10A1.2 Aanbieden volwasseneneducatie

2015 was het laatste jaar van de afbouw van de gedwongen winkelnering bij de roc's. Voor de eind 2016 na een aanbesteding gecontracteerde taalaanbieders was 2017 een opstartjaar. De overgang naar een geheel nieuwe infrastructuur is afgerond. Het gesubsidieerde educatieaanbod in Leiden is nu verdeeld over NL Educatie (private aanbieder), JA+ en BplusC (Taalhuis).

10A1.3 Inzetten project Jongeren op de Arbeidsmarkt (Project JA)

In 2017 heeft Project JA 506 jongeren begeleid. 199 jongeren zijn uitgestroomd waarvan 73 naar werk, 26 naar een opleiding en 100 vanwege andere redenen (o.a. verhuizing, inkomen partner, aangaan relatie etc.). 211 personen hebben deelgenomen aan de educatieprogramma's van JA+. Daarvan zijn er 17 uitgestroomd naar werk.

Project JAS (statushouders) had sinds de start 530 deelnemers uit Leiden en de regio. Op 31 december 2017 waren er 328 deelnemers uit Leiden.

10A2.2 Inzetten beschut werk

In 2017 waren er 11 personen met de indicatie Beschut werk via de Stichting Participatiewerk Regio Leiden, bij DZB aan het werk. Het rijk geeft voor Leiden een ruimte van 26 personen aan. In principe krijgt elke burger met de indicatie Beschut Werk een baan aangeboden, tot de door het Rijk vastgestelde formatieve ruimte is gevuld. De indicatie Beschut Werk, onderdeel van de Participatiewet, wordt sinds 2015 afgegeven door de UWV voor mensen die alleen kunnen werken met aanpassingen en begeleiding die een reguliere werkgever niet kan bieden. De gemeente Leiden heeft geen invloed op de indicatiestelling door het UWV.

10A2.3 Inzetten loonkostensubsidie

Het lukt nog steeds goed om Garantiebanen te creëren bij reguliere bedrijven. Voor de Banenafpraak zijn 106 plaatsingen gerealiseerd, waar er 120 waren geprognosticeerd. Er zijn 8 plaatsingen die al 2 jaar of langer duren. Streefgetal was 20.

Verbonden partijen

De onderstaande Verbonden Partijen leveren een bijdrage aan dit beleidssterrein. Zie voor meer informatie de paragraaf Verbonden Partijen.

Stichting Participatiewerk Regio Leiden

Deze stichting is opgericht zodat medewerkers die (na afschaffing van de WSW) aangewezen zijn op Beschut Werk, werken in DZB-Diensten of gedetacheerd zijn bij reguliere bedrijven voor maximaal 23 maanden, door middel van een eigen arbeidsvoorwaardenpakket aan het werk kunnen, zonder ambtenaar te worden.

DZB Partycatering BV

De BV had ten doel om cateringsactiviteiten uit te voeren in nauwe samenwerking met DZB. In 2017 zijn de cateringsactiviteiten gestopt. De BV blijft bestaan als lege BV. Er zijn nog een klein aantal arbeidscontracten in de BV, die in 2018 afgewikkeld worden. Naar verwachting wordt de BV in 2019 opgeheven.

Coöperatieve Zakelijke Post Nederland UA

Kennisuitwisseling ter ondersteuning van de exploitatie van post activiteiten door DZB.